

JORDI SÁNCHEZ

Les primàries: el perill d'una moda

La nostra societat ha estat tradicionalment poc entusiasta amb els partits polítics. Possiblement aquest és un dels elements més característics de la nostra cultura política i on més clarament podem descobrir l'empremta del franquisme. Aquesta fredor i distància amb què els partits polítics són aollits es manifesta, sense anar més lluny, en l'escassa militància que els partits poden aglutinar. En els darrers temps, a més, aquesta sensació s'ha incrementat i ha aparegut en els partits un nou factor de preocupació: s'ha detectat a la societat una tendència a traduir la fredor i el poc entusiasme en desconfiança. Arribats en aquest punt no és difícil entendre que els partits se sàpiguen socialment qüestionats i fins a cert punt hagin començat a reconèixer les amenaces que per a ells i per al mateix sistema democràtic representen els processos incipients de desestimació. Ja no pot amagar ningú que el funcionament excessivament rígid que tenen tots els partits polítics ha xocat frontalment amb l'exigència socialment creixent d'una més gran transparència i flexibilitat. Els perills de deslegitimació són tan evidents que han forçat els partits a modificar amb una certa urgència alguns dels seus mecanismes de funcionament. Avui, a diferència tan sols de fa tres o quatre anys, tota la classe política és plenament conscient que necessita recuperar credibilitat i que en bona part només la recuperarà si introdueix un nou estil, una nova manera de fer.

En aquest context és on cal situar les eleccions primàries. Ningú no hauria d'al·legar engany i creure que les primàries, com a mínim les que vivim en aquests moments, són el resultat d'unes conviccions profundes. No sé què passarà en el futur, però m'atreveixo a afirmar que avui les primàries són més una resposta derivada dels perills de deslegitimació que viuen els partits que un convenciment democràtic i participatiu profund. Les primàries són, com la premsa demostra, espectaculars. En aquest sentit són rendibles de forma immediata, o com a mínim alguns ho deuen pensar

així. Però possiblement el que també ja comença a ser hora que es digui és que les primàries no són per elles mateixes la solució a cap dels problemes que pateixen els partits polítics. Fins i tot en poden generar de nous. Sense anar més lluny les primàries, tal i com avui es plantejen, poden acabar produint una més gran personalització en l'activitat política. Resseguint la campanya d'Almunia i de Borrell es fa difícil apreciar diferències programàtiques, tan sols podem observar estils i maneres de fer diferents. El mecanisme de les primàries, com tot procés electoral, està determinat per la incertesa del seu resultat. I avui comencen a plantejar-se dubtes més que raonables sobre la capacitat de digerir el resultat de forma no traumàtica des del mateix partit socialista.

“La regeneració democràtica necessita de les primàries, però sobretot, exigeix un canvi profund en les actituds i les mentalitats dels nostres dirigents polítics.”

La participació de la militància en l'elecció del candidat del propi partit a qualsevol elecció és una demanda imparable. I fins i tot en alguns casos, com ara les eleccions municipals, el procés de les primàries s'hauria de poder obrir als votants mateixos. En aquest sentit les primàries poden ser un bon instrument per a perfeccionar el funcionament democràtic. Dit això, però, caldria recordar que la radicalitat democràtica d'una acció no ha de fer oblidar en cap cas que també cal mesurar les conseqüències que d'aquesta acció se'n derivaran. Per això l'aplicació de les primàries no pot ser el resultat d'una moda o d'una urgència puntual i molt menys encara no es poden pensar com un instrument a utilitzar per desgastar un oponent polític dintre del mateix partit, sense valorar les conseqüències negatives que això comportarà per al partit. Pel seu bon funcionament el mecanisme de les primàries requereix d'unes actituds que fins ara la classe política catalana i espanyola no ha manifestat. Les primàries no són l'elixir que tot ho cura. I una utilització indeguda pot acabar provocant un empatx considerable a més d'un. La regeneració democràtica necessita de les primàries, però sobretot, exigeix un canvi profund en les actituds i les mentalitats dels nostres dirigents polítics.